

Asia: VN/32478/2021

Kaivosveron toteuttamista arvioivan työryhmän arviomuistio

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Sodankylän kunnan lausunto kaivosveron toteuttamista arvioivan työryhmän arviomuistiosta
22.6.2022

Valtionvarainministeriö on varannut tilaisuuden lausunnon antamiseen kaivosveron toteuttamista arvioivan työryhmän arviomuistiosta 5.8.2022 mennessä. Lausuntopyyntö on toimitettu useille tahoille, mutta kunnilta ei ole lausuntopyyntöön jakelun mukaan pyydetty lausuntoja. Sodankylän kunta on merkittävä kaivospaikkakunta, jossa sijaitsee toiminnassa oleva Kevitsan kaivos ja vireillä on Sakatin kaivoshanke sekä tiedossa on myös muita potentiaalisia ja selvityksen alla olevia kaivoshankkeita kuten Ikkarin alue. Noin puolet Suomen kaikista malminetsintäalupa-alueista kohdistuu Sodankylän kunnan alueelle, jolloin Sodankylän kunta tulee olemaan valtakunnan merkittävimpiä kaivannaisalan paikkakuntia myös tulevina vuosina.

Sodankylän kunta pitää tärkeänä, että erityisesti kaivospaikkakunnilta olisi tullut pyytää lausuntoja työryhmän muistiosta ja näin varmistaa lainsäädännön laadukas valmistelu. Sodankylän kunta toteaa, että kaivospaikkakuntien lausuntoihin tulee suhtautua erityisellä vakavuudella ja ne tulee huomioida lain valmistelussa, koska kaivostoiminta aiheuttaa merkittävimmät vaikutukset paikallisella tasolla.

Muistiossa on arvioitu kaivosveromallien vaihtoehtoina nettotuloon tai rojalteihin perustuvia malleja. Sodankylän kunta esittää, että kaivosveromallin jatkovalmisteluun valitaan rojalittyypinen vero ja tarkemmin arvorojalti, jolloin verotuksessa huomioidaan vuosittain louhittujen metallien tai mineraalien määrä, sekä arvo louhintahetkellä Lontoon metallipörssiin mukaan. Näin toteutettuna se huomioisi parhaalla mahdollisella tavalla kaivosverotuksen tavoitetta saada valtiolle ja kunnille korvausta louhittavan kaivosmineraalien määrästä ja arvosta.

Sodankylän kunta toteaa, että nettotuloon perustuvat verotusmallit eivät kohtele kaivospaikkakuntia tasapuolisesti, koska esimerkiksi Sodankylän kunnan yhteisöverotulot kaivostoiminnasta ovat vaatimattomat johtuen paikkakunnalla toimivan kaivosyhtiön konsernin verosuunnittelusta. Näin ollen tulopohjainen yhteisöveromalli ei ole tuonut Sodankylän kunnalle merkittäviä tuloja, eikä niitä kaivosverotuksen kauttakään olisi todennäköisesti muodostumassa, mikäli verotusmallina olisi nettotulo.

Sodankylän kunta esittää, että arvorajalti tyyppinen vero kohdennetaan tuotannon alkuvaiheeseen tai enintään keskivaiheeseen, ennen rikastusprosessia. Kaivostoimijoiden tulisi siten huolehtia louhitun malmin hyödyntämisestä rikastamisprosessissa parhaalla mahdollisella tavalla, kun verotus on kohdistunut jo ennen rikastamista.

Veron maksun osalta työryhmän muistiossa on esitetty vaihtoehtoina oma-aloitteinen verotusmalli tai maksuunpantava vero. Sodankylän kunta esittää, että kunnan talouden suunnittelun ja seurannan näkökulmasta olisi verotuksen oltava luotettavaa ja ennakoitavissa, jolloin verohallinnon määräämä vuosittainen maksu olisi todennäköisesti varmin tapa saada oikeansuuruiset verot. Oma-aloitteisiin veroihin, kuten työryhmän muistiossakin todetaan, liittyy epävarmuustekijöitä mm. ilmoitusten oikeellisuudesta ja maksumalli edellyttäisi verohallinnolta valvontaa tähän asiaan liittyen. Maksuunpantavan veron tiedot tulisivat esimerkiksi kaivosviranomaisen kautta suoraan verohallinnolle, jonka perusteella maksu määrätään.

Sodankylän kunta pitää ensiarvoisen tärkeänä, että kaivosveron valmistelua jatketaan nopealla aikataululla ja jatkovalmistelussa huomioidaan kaivospaikkakunnille tulevan veron merkitys. Kaivosten kautta alueelle saadaan työntekijöitä ja uusia kuntalaisia, mutta kunnat ovat vastuussa alueensa palveluiden ja infrastruktuurin järjestämisestä ja näiden kustannusvaikutuksista. Uusien työpaikkojen ja kunnan kehityksen kautta muodostuu kustannuspaineita kehittää kuntapalveluita ja infrastruktuuria, jolloin pienille paikkakunnille muodostuu kaivoksen elinkaaren aikana suuria kustannusvaikutuksia. Tämän vuoksi uutta kaivosveroa ei tule sisällyttää valtiosuusjärjestelmän mukaiseen tasaukseen, vaan aidosti hyöty kohdistuisi niille paikkakunnille, jossa kaivostoiminta aiheuttaa paikallisia vaikutuksia ja näiden mukaisia kustannustekijöitä.

Sodankylän kunta esittää, että kaivosvero tulisi voimaan jo käynnissä oleville kaivoksille, jotta verotuskohtelu olisi tasapuolinen ja verotuksesta tulisi hyötyä nopealla aikataululla kunnille, joille on jo muodostunut suuria kustannuksia kaivostoiminnan vaikutuksista paikkakunnalla.

Aikio Taina
Sodankylän kunta